

Sygn. akt: III AUa 428/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Naze

Sędziowie: SSA Lucyna Guderska

SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2012 r. w Łodzi

sprawy **A. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

z dnia 6 grudnia 2011 r., sygn. akt: VIII U 1863/11;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 428/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 września 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił A. S. prawa do ponownego przeliczenia emerytury, gdyż wszystkie wskaźniki z innych możliwych okresów ustalenia podstawy wymiaru świadczenia są niższe, a nadto nie jest dopuszczalne uwzględnienie nagrody jubileuszowej oraz odprawy emerytalnej w podstawie wymiaru świadczenia, gdyż od należności tych nie były odprowadzone składki.

W odwołaniu z dnia 18 października 2011 roku A. S. domagała się przeliczenia emerytury, ponieważ dotychczas otrzymywana jest za niska w stosunku do niezbędnych wydatków.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 6 grudnia 2011 roku oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy ustalił, że A. S. uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 września 1987 roku z mocy decyzji z dnia 28 lipca 1987 roku. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia organ rentowy przyjął wynagrodzenie stanowiące podstawę

wymiaru składek z 12 miesięcy - od dnia 1 lipca 1986 roku do dnia 30 czerwca 1987 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyniósł 122,61%, organ rentowy uwzględnił 35 lat stażu pracy.

Po nabyciu prawa do emerytury wnioskodawczyni kontynuowała zatrudnienie jako nauczyciel, w dniu 26 czerwca 1991 roku złożyła w ZUS zaświadczenie z którego wynikało, że była zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy od 4 września 1987 roku do 31 sierpnia 1991 roku.

W dniu 5 października 2005 roku A. S. wystąpiła z wnioskiem o emeryturę na podstawie art. 27 i przeliczenie jej wysokości na podstawie art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Decyzją z dnia 20 października 2005 roku ZUS przyznał wnioskodawczyni emeryturę od dnia 1 listopada 2005 roku, tj. od wejścia w życie zmiany przepisów ustawy, uwzględniono nową kwotę bazową do ustalenia wysokości części socjalnej świadczenia. Zakład uwzględnił 38 lat okresów składkowych, zaliczając okres zatrudnienia wnioskodawczyni od 4 września 1987 roku do 31 sierpnia 1991 roku. Dwoma kolejnymi decyzjami: z dnia 1 marca 2007 roku i 1 marca 2008 roku ZUS ustalał ponownie wysokość emerytury odwołującej, wskaźnik nadal wynosił 122,61%, a staż ubezpieczeniowy 38 lat i 11 miesięcy, ubezpieczona nie kwestionowała tych decyzji.

Następnie w dniu 2 września 2011 roku A. S. złożyła w ZUS świadectwo pracy z dnia 26 sierpnia 2011 roku, w którym pracodawca wskazał, że wnioskodawczyni była zatrudniona w Szkole Podstawowej nr (...) w Ł. od dnia 1 września 1987 roku do dnia 31 sierpnia 1991 roku, a więc nie od 4 września 1987 roku, jak wynikała z wcześniejszego zaświadczenia. Ubezpieczona wniosła o ustalenie dłuższego stażu. Decyzją z dnia 9 września 2011 roku ZUS ustalił ponownie wysokość emerytury A. S. uwzględniając zmianę stażu na okres 39 lat, poczynając od dnia 1 września 2011 roku, tj. od daty wniosku.

W dniu 8 września 2011 roku ubezpieczona złożyła w ZUS kolejny wniosek o przeliczenie emerytury załączając 3 zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (Rp-7) wystawione przez archiwum. W zaświadczeniach tych wykazano wynagrodzenie wnioskodawczyni, od którego istniał obowiązek odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne. Od nagrody jubileuszowej w kwocie 60.898 zł oraz odprawy emerytalnej w kwocie 29.800 zł, wypłaconych w 1987 roku, nie odprowadzono składek do ZUS.

Nadto Sąd Okręgowy ustalił na podstawie obliczeń organu rentowego, że po przeliczeniu podstawy wymiaru emerytury z 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych od 1967 do 1986, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, najkorzystniejsze jest dziesięciolecie z okresu 1977-1986. Wskaźnik z tego okresu wyniósł 81,93% i jest niższy od dotychczasowego. Natomiast przeliczenie podstawy z najkorzystniejszego dziesięciolecia (1991-2000) wybranego z 20 lat poprzedzających złożenie wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury (1991-2010) skutkuje wskaźnikiem zaledwie 4,62%. Również przeliczenie podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu: z lat 1956 - 1990 prowadzi do otrzymania wskaźnika niższego od dotychczasowego, tj. 66,75%.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne. Zgodnie z treścią art. 111 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Organ rentowy zasadnie odmówił wnioskodawczyni przeliczenia emerytury według zasad wskazanych w powołanym przepisie, gdyż ubezpieczona w złożonych zaświadczeniach nie wskazała wyższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Nagroda jubileuszowa i odprawa emerytalna nie mogą być uwzględnione w podstawie wymiaru emerytury za 1987 rok, ponieważ świadczenia te nie były składkowane. Wynika to z przepisów wykonawczych oraz treści zaświadczenia z archiwum. Staż pracy w wymiarze 38 lat i 11 miesięcy nie był ustalony zaskarżoną decyzją, lecz prawomocnymi decyzjami wcześniejszymi z 2007 i 2008 roku. Organ rentowy uwzględnił dłuższy okres

zatrudnienia w wymiarze 39 lat na udokumentowany wniosek odwołującej z września 2011 roku. Z powyższych względów Sąd Okręgowy odwołanie oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wyrok ten A. S. zaskarżyła apelacją w całości. Skarżąca nie sformalizowała zarzutów.

Zakwestionowała wypłacanie przez ponad 20 lat zaniżonej emerytury, ustalonej od stażu 38 lat i 11 miesięcy, jak też nieuwzględnienie przez ZUS do podstawy wymiaru emerytury nagrody jubileuszowej, odprawy emerytalnej i nagród specjalnych dla nauczycieli.

Wniosła o podwyższenie emerytury o 500 złotych za okres trzech lat wstecz z uwagi na 24 lata czekania na podwyższenie emerytury, o 1000 złotych za 20 lat błędnie liczonych lat pracy oraz o wyrównanie emerytury za okres 6 miesięcy, tj. od rozpoczęcia sprawy w Sądzie.

Sąd Apelacyjny Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył:

Apelacja ubezpieczonej nie jest zasadna.

Skarżąca ponowiła w apelacji te wywody, które legły u podstaw konstrukcji odwołania i do których odniósł się Sąd Okręgowy w pisemnych motywach wyroku. Sąd Apelacyjny podziela dokonane ustalenia faktyczne przyjmując je jako własne.

Istota apelacji A. S. sprowadza się do twierdzenia, że jej emerytura została bezpodstawnie zaniżona z powodu ustalenia zbyt krótkiego stażu pracy prawomocnymi decyzjami ZUS oraz pominięcia w podstawie wymiaru emerytury pobranych w 1987 roku świadczeń, w postaci nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej.

Jak wynika z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wnioskodawczyni od dnia 1 września 1987 roku nabyła uprawnienia do tzw. emerytury wcześniejszej, jej staż ubezpieczeniowy wynosił wówczas 35 lat. A. S. po uzyskaniu uprawnień emerytalnych kontynuowała zatrudnienie. Kiedy w czerwcu 1991 roku złożyła w ZUS zaświadczenie o pozostawaniu w stosunku pracy w okresie od 4 września 1987 roku do 31 sierpnia 1991 roku, organ rentowy ustalił dłuższy staż w wymiarze 38 lat 11 miesięcy i 29 dni - stosownie do treści zaświadczenia pracodawcy, co znalazło odzwierciedlenie w decyzji z dnia 25 lipca 1991 roku. A. S. dopiero w dniu 2 września 2011 roku złożyła w organie rentowym świadectwo pracy z dnia 26 sierpnia 2011 roku, w którym pracodawca wskazał, że jej zatrudnienie trwało w istocie od 1 września 1987 roku, a nie od 4 września 1987 roku. Ten dłuższy okres składkowy uzasadnia ustalenie stażu ogólnego w wymiarze 39 lat, co organ rentowy uczynił decyzją z dnia 9 września 2011 roku.

A. S. domagając się „wyrównania” emerytury za okres wsteczny w istocie powołuje się na błąd organu rentowego, gdyż tylko błąd w rozumieniu art. 133 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) uprawnia do żądania wypłaty świadczeń za okres poprzedzający wydanie decyzji. Zgodnie z treścią art. 133 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Błąd organu rentowego w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej ma w prawie ubezpieczeń społecznych szerokie znaczenie, oznacza bowiem obiektywną wadliwość decyzji. W orzecznictwie sądowym niejednokrotnie wyrażano pogląd, że nie stanowi jednak błędu organu rentowego wydanie decyzji w oparciu o złożony przez zainteresowanego dokument zawierający dane, których osoba ta nie kwestionuje i nie zgłasza dowodów przeciwnych, w przypadku późniejszego ujawnienia, że dane zawarte w tym dokumencie nie były prawdziwe (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2003 roku, II UK 384/02, OSNP 2004/8/145, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 czerwca 2003 roku, III AUa 324/02, OSA 2004/2/4). Dotyczy to także rezultatów niewłaściwych działań pracodawców, o ile nie można w konkretnym przypadku przypisać organowi rentowemu powinności realizowania

swych obowiązków działania z urzędu na korzyść osób ubezpieczonych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2011 roku, I UK 332/10, LEX nr 811827). Taka właśnie sytuacja zachodzi w sprawie mniejszej. Wnioskodawczyni jest z zawodu nauczycielem i nie można przyjąć jej nieporadności oraz braku zrozumienia treści zaświadczenia pracodawcy, którym się posłużyła w ZUS w 1991 roku i które było nieprawdziwe do co daty. W tym przypadku brak jest podstaw do obciążania organu rentowego skutkami błędu pracodawcy. Wnioskodawczyni należy udokumentowała swój okres zatrudnienia w Szkole Podstawowej nr (...) w Ł. dopiero we wrześniu 2011 roku i od tego miesiąca A. S. ma prawo do wypłaty emerytury podwyższonej z uwagi na dłuższy staż, zgodnie z regulacją zawartą w art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zważyć nadto należy, że wzrost emerytury skarżącej od dnia 1 września 2011 roku, z tytułu uwzględnienia dłuższego stażu, nastąpił o niecałe 3 zł miesięcznie, w stosunku do ostatniej decyzji waloryzacyjnej z 1 marca 2011 roku.

Zupełnie chybione są żądania apelującej w przedmiocie przeliczenia emerytury od innej podstawy wymiaru, uwzględniającej należności pracownicze pobrane we wrześniu 1987 roku w postaci nagrody jubileuszowej i odprawy emerytalnej. Sąd Okręgowy powołał prawo materialne regulujące zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent od dnia 1 stycznia 1999 roku, jednakże obowiązujące w 1987 roku rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz.U. Nr 18, poz. 77 ze zm.) także wyłączało z podstawy wymiaru emerytur i rent gratyfikacje jubileuszowe i odprawy emerytalne oraz wszystkie nagrody branżowe, okolicznościowe, z zakładowego funduszu nagród, od których nie opłacono składek na ubezpieczenia społeczne - § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. Podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki ubezpieczeniowej ustalona dla wybranego okresu, a ponowne obliczenie podstawy wymiaru świadczenia reguluje przepis art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawidłowo zacytowany i zastosowany przez Sąd Okręgowy. Apelująca nie kwestionuje zresztą, że od nagrody i odprawy nie opłacono składek na ubezpieczenie społeczne, co jasno wynika z zaświadczenia wydanego przez archiwum, ale powołuje się na wyższe emerytury kolegów, którzy odeszli na emeryturę w 1987 roku oraz swą bardzo dobrze ocenianą pracę i działalność społeczną. W tej mierze stanowczo stwierdzić należy, że żadne inne przesłanki, oprócz przewidzianych w art. 110-113 w zw. z art. 109 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie mogą być brane pod uwagę przy ponownym ustalaniu wysokości emerytury, ani też zasady współżycia społecznego oraz tzw. względy słuszności.

Mając powyższe na uwadze Sąd drugiej instancji oddalił apelację ubezpieczonej z mocy art. 385 k.p.c.

Sędziowie: Przewodnicząca: